

Egykor és ma

Idei évfolyamunkban bűvópatakszerűen bukkan fel újra meg újra az 1916-os évszám. Száz évvel ezelőtt hunyt el Konkoly Thege Miklós, akire idén több cikkben is emlékezünk már – ezúttal az ógyallai emlékülés eseményeit idézzük meg. Nem tudni, ismerte-e a művészetkedvelő Konkoly Pablo Picasso alkotásait, mindenesetre a festő egyik kedélyes párizsi délutánjának rekonstruálásában nagy segítséget jelentett a gnomonika tudománya. Nem tudni, mennyire foglalkoztaták Konkoly Thege Miklóst Einstein elméletei – a száz évvel ezelőtt publikált általános relativitáselmélet mindenesetre ma is foglalkoztatja a közvéleményt. Akárcsak Einstein személye. A gyakorlatias Konkoly érdeklődését alighanem az elmélet kísérleti bizonyítása keltette volna fel leginkább. Konkolyról, Picassóról és Einsteinról is közlünk egy-egy cikket – Einsteinról éppenséggel kettőt is, hála Karinthy Frigyesnek, aki az olvasók kedvéért kis időre Einstein, valamint Hacek és Sajó bőrébe bújtt.

Konkoly bizonyára érdeklődéssel olvasná a 4,8 méteres magyar óriástávcsőről szóló cikkünket. Ezen a távcsőátmérőn persze magunk is meglepődnénk, azonban nem egyetlen nagy, hanem nagyon sok kicsi távcsőről van itt szó. Végre elkészültünk a tavalyi távcsőfelmérést ismertető cikkünkkel, amelyben az utóbbi három évtized amatőr-távcső-ellátottságát is megkíséreljük nyomon követni. Konkoly, aki maga is szorgalmazta a műkedvelő csillagászat térnyerését, ugyancsak elcsodálkozna, ha előre látja azt a viharos fejlődést, ami napjaink műszerellátottságát jellemzi.

Ha már műszertechnika, maradjunk még kicsit a századforduló, a századvég időszakánál! Az 1878-ban alapított kalocsai Haynald Observatórium történetéről is olvashatunk a 7–8-as Meteorban. Természetesen ehhez is sok köze volt Konkolynak, mint mindenhez, ami akkoriban a magyarországi csillagászat

terén történt. Kalocsa nevét Fényi Gyula írta be a csillagászat történetébe. Fényi, aki évtizedeken át hűségesen észlelte a protuberanciákat, a mainál sokkal nehezebb technikai feltételek mellett. Bizonyára nagyra értékelné mostani címlapképünket, amelyen nem is a „naplángok” az igazán érdekesek, hanem a Merkúr apró fekete korongocskája. A mákszemnyi feketeség volt a „sztár” idén májusban. A 2016. május 9-i Merkúr-átvonalulás észleléseiből és a távcsöves bemutatók beszámolóiból válogatunk – igazán öröm olvasni, milyen sok helyszínen tartottak járdacsillagászati programokat.

A tudománynépszerűsítés, a tehetséggonдозás a mostani Meteor másik fő témája. Nem tudom, mennyire követik Olvasóink az úrkúti amatőrök tevékenységét – mindenesetre most még bővebben tájékozódhatunk Ivanics Ferencék eredményeiről, motivációiról. De itt Budapesten is új (nap)szelek fújnak, hiszen az MTA székházánál immár sokadjára voltunk vendégek – ezúttal a GEONAP-on. Ami ott street science, az nálunk járdacsillagászat. Pécssett pedig már négy évtizede van otthon a planetáriumkultúra – olvashatjuk Gyenizse Péter beszámolójában.

Vajon van-e élet a Messier-objektumokon túl? Nagyon is van! Még az NGC-objektumokon túl is van élet: ezúttal a protoplanetáris ködök világába kapunk bepillantást.

Mínálunk ritka vendég a sarki fény, aki látott egyet-egyet, soha nem felejt el. Hát még, aki hallott! A sarki fények hangjaival foglalkozik Landy-Gyebnár Mónika cikke, amit egy sarkifényes éjszta népmesével egészít ki Zalka Csenge Virág hivatásos mesemondó, aki nálunk, a Polarisban is elmesélte Lindu kalandjait a Múzeumok Éjszakáján.

Szeretettel nyújtjuk át a Meteor 2016/7–8. számát Olvasóinknak, akiknek jó észlelést kívánunk a derült éjszakákra és jó olvasgatóst borult idő esetére.

Mizser Attila